

Allah'ın İsimlerinin, Zikirlerin ve Namazda Okunan Ayetlerin Anlamını Bilmenin Önemi

Allah'ı anmak ve zikretmek, yalnızca belirli zamanlarda bazı kelimelerin söylenmesi ve tekrar edilmesi değildir. Asıl olan, insanın Allah'ı çok derin bir aşkla sevmesi; bu sözlerle O'na olan sevgisini, hayranlığını ve bağlılığını içtenlikle dile getirmesidir. Bunun içinse insan söylediği sözün anlamını bilmeli; Allah'ı hangi sıfatıyla andığını, ne söylediğini ve bu sözün kendi hayatında ne ifade ettiğini kavramalıdır.

Allah'ı zikretmek, insanın Allah'ı tanımasının; O'nun kudretini, sanatını, rahmetini ve büyüklüğünü düşünüp bu gerçekleri derinden hissetmesinin bir ifadesidir. İnsan Allah'ın yüceliğini, kendisine olan yakınlığını ve hayatının her anındaki yaratmasını düşündükçe, O'na duyduğu sevgiyi ve hayranlığı daha güçlü hisseder ve bu duygularını samimi bir şekilde Allah'ı anarak ifade eder.

Ancak kimi insanlar bu önemli ibadeti, taşıdığı manevi derinliği yaşamadan yerine getirmektedir. Allah'ı anmak, O'nu yüceltmek; Allah'ın kudretini, sanatını ve hayatımızın her anındaki kusursuz yaratışını dile getirmek için söylenen “**SubhanAllah**”, “**Allahu Ekber**”, “**MaşaAllah**”, “**İnşaAllah**” gibi çok büyük ve derin anlamlar taşıyan ifadeler, birçok insan tarafından sıkça kullanılmasına rağmen, çoğu zaman ne ifade ettikleri düşünülmeden, yalnızca ağız alışkanlığıyla söylenmektedir.

Aynı durum Allah'ın isimleri için de geçerlidir. İnsanlar Allah'ın isimlerini bilmekte, hatta ezberden söylemekte; ancak bu isimlerin ne anlama geldiğini ve Allah'ın hangi sıfatlarını ifade ettiğini çoğu zaman hiç bilmemekte veya üzerinde düşünmemektedir.

Benzer şekilde namaz sırasında okunan sure ve ayetlerin anlamını hiç bilmeden, yalnızca Arapça okunuşlarını ezberleyerek söyleyen çok sayıda insan bulunmaktadır. Oysa namaz, insanın Allah'a yöneldiği, O'nu yücelttiği, O'na dua ettiği ve kulluğunu en samimi şekilde ifade ettiği ibadetlerden

biridir. Namazda sureler, ayetler, dualar okunabilir ve zikirler söylenebilir; insan Allah'a sığınır, kendi aczini ve Allah'a olan muhtaçlığını dile getirir, Allah'tan yardım ve doğru yola iletmeyi ister; Allah'ın yüceliğini, kudretini ve merhametini düşünüp dile getirir.

Bu nedenle namazın; yüzeysel ve sathi bir yaklaşımla, yalnızca teknik, sayısal ve fiziksel bir eylem yerine getirilmesine, belirli hareketlerin yapıldığı, anlamı bilinmeyen Arapça sözlerin hiç düşünmeksizin ezberden tekrarlandığı bir ibadet haline getirilmemesi gerekir.

İnsan Allah'ın huzurunda olduğunu hissederek, O'na ne söylediğini bilerek; sevgisini, teslimiyetini, duasını, aczini ve O'na olan ihtiyacını bilinçli ve samimi bir şekilde ifade etmelidir. Namazda sure ve ayetler ile zikir ve dualar Arapça olarak söyleniyorsa, bunların anlamları öğrenilmeli ve her defasında ne ifade ettikleri derinlemesine düşünülmelidir.

Esas olan, belirli sözleri yalnızca ezberden tekrar etmek değil; Allah'ın yüceliğini, büyüklüğünü, kudretini ve rahmetini düşünerek O'nu içtenlikle tesbih etmek, Allah'a olan sevgiyi ve bağlılığı samimi bir şekilde dile getirmektir.

“SubhanAllah” ve “Allahu Ekber” Sözlerinin Anlamı Bilinerek Söylenmelidir

“SubhanAllah” ifadesi, Allah'ı her türlü eksiklikten, kusurdan, acizlikten ve O'na yakışmayan her türlü sıfattan tenzih etmek anlamı taşır. Bu sözü söylediğinde insan, Allah'ın sonsuz kudretini, üstünlüğünü, yüceliğini, bütün noksanlıklardan uzak ve kusursuz olduğunu düşünüp Allah'a duyduğu derin sevgi ve hayranlığı hissetmeli; bu sözle Allah'ı büyük bir coşku ve samimiyetle tesbih etmelidir.

“SubhanAllah” sözünün taşıdığı anlam da kimi zaman oldukça sınırlı düşünülmektedir. Allah'ın doğmadığı, doğurmadığı, yemeye, içmeye veya uyumaya ihtiyaç duymadığı bilinmekte; ancak Allah'ın her konuda, yaratılmışlara özgü bütün eksikliklerden, ihtiyaçlardan, sınırlamalardan ve acizliklerden münezzeh olduğu yeterince derin düşünülmemektedir.

Oysa Allah'ı tesbih etmek, O'nu yalnızca belirli birkaç noksanlıktan uzak görmek değil; yaratılmışlara ait hiçbir ihtiyacın, güçlüğü, yorgunluğun, zorunluluğun veya sınırlılığın Allah için söz konusu olmadığını kavramaktır.

Örneğin insan bir şeyi meydana getirebilmek için zamana, enerjiye, malzemeye, bilgiye, araca ve emeğe ihtiyaç duyar. Allah ise yaratmak için bunların hiçbirine muhtaç değildir. Allah'ın yaratması için dilemesi yeterlidir; Kuran'da bildirildiği üzere O, bir şeyin olmasını dilediğinde "Ol" der ve o olur (Yasin Suresi, 82). Allah yaratırken çaba sarf etmez, yorulmaz ve güç kaybetmez.

İnsan ışık elde etmek için elektrik enerjisine, lambaya, kablolar ve belirli fiziksel şartlara ihtiyaç duyar. Allah'ın ise ışığı yaratmak için elektriğe, kabloya veya herhangi bir maddi araca ihtiyacı yoktur. Elektriği de, ışığı da, maddeyi de, bunların özelliklerini ve aralarındaki fizik kanunlarını da yaratan Allah'tır.

Aynı şekilde insan bir şekil vermek, bir nesne yapmak veya bir işi gerçekleştirmek için bedenine, ellerine, araçlara ve birtakım fiziksel mekanizmalara ihtiyaç duyar. Allah ise yaratılmışlara özgü beden, organ, araç ve mekanizmalara muhtaç değildir.

Bir insanın yüzünü, bir kuşun kanadını, bir çiçeğin rengini veya milyarlarca canlının birbirinden farklı biçimlerini yaratırken herhangi bir alet kullanmaya, fiziksel bir işlem gerçekleştirmeye veya yardım almaya ihtiyacı yoktur.

İnsan aynı anda ancak sınırlı sayıda işle ilgilenebilir; bilgisi, dikkati ve gücü sınırlıdır. Allah'ın ilminde, kudretinde ve yaratmasında ise böyle bir sınırlılık yoktur. Dünyanın her yerindeki, hatta bütün kainattaki sayısız olay aynı anda O'nun bilgisi ve hakimiyeti altındadır. Bir yaprağın düşmesi de, bir hücrenin içinde meydana gelen olaylar da, yıldızların hareketleri de Allah'ın ilminden bağımsız değildir.

İşte "**SubhanAllah**" denildiğinde insan bütün bunları düşünmelidir. Allah; insan yaşamak için yemek yemek ve su içmek zorundayken, hiçbir yiyeceğe veya içeceğe ihtiyaç duymaz. İnsan nefes almak ve oksijene ihtiyaç duymak zorundayken, Allah nefese, havaya veya herhangi bir yaşamsal desteğe muhtaç değildir. İnsan uyumak, dinlenmek ve gücünü yeniden toplamak zorundayken, Allah uyumaz, yorulmaz ve dinlenmeye ihtiyaç duymaz. İnsan çalıştıkça yorulur, gücü azalır ve enerjisini yeniden kazanmak zorunda kalırken, Allah'ın kudretinde hiçbir azalma meydana gelmez.

İnsan bir şeyi yapabilmek için ellerine, kollarına, bedenine ve organlarına ihtiyaç duyarken, Allah yaratmak için yaratılmışlara özgü herhangi bir bedene veya organa muhtaç değildir. İnsan bir şekil verebilmek için eliyle çalışmak, bir araç kullanmak veya bir işlem gerçekleştirmek zorundayken, Allah bir varlığa şekil ve suret vermek için hiçbir fiziksel araca ihtiyaç duymaz. İnsan bir şey üretmek için ham maddeye, malzemeye, makineye ve araçlara ihtiyaç duyarken, Allah yaratmak için önceden var olan herhangi bir maddeye veya araca muhtaç değildir.

İnsan ışık elde etmek için elektriğe, kabloya, lambaya ve enerjiye ihtiyaç duyarken, Allah ışığı yaratmak için bunların hiçbirine ihtiyaç duymaz; elektriği, ışığı, maddeyi ve bunların bütün özelliklerini yaratan zaten O'dur. İnsan bir yere ulaşmak için yürümek, araç kullanmak ve mesafe katetmek zorundayken, Allah'ın kudreti herhangi bir mesafe veya mekanla sınırlı değildir. İnsan bir işi yapabilmek için zamana ihtiyaç duyarken, Allah yaratmak için zamana muhtaç değildir. Kuran'da bildirildiği üzere O, bir şeyin olmasını dilediğinde **“Ol”** der ve o olur. (Yasin Suresi, 82)

İnsan aynı anda ancak sınırlı sayıda işle ilgilenebilirken, Allah'ın ilminde ve kudretinde böyle bir sınırlılık yoktur. İnsan bir işi yaparken başka bir işi gözden kaçırabilir veya unutabilirken, Allah hiçbir şeyi unutmaz ve hiçbir şey O'nun ilminden çıkmaz. İnsan bir şeyi öğrenebilmek için okumak, görmek, dinlemek, araştırmak ve bilgi edinmek zorundayken, Allah'ın ilmi sonradan kazanılmış değildir; O her şeyi bilendir. İnsan gelecekte ne olacağını bilemez ve tahminlerde bulunurken, geçmiş, şimdi ve gelecek bütünüyle Allah'ın ilmindedir.

İnsan görmek için göze ve ışığa, duymak için kulağa ve sese ihtiyaç duyarken, Allah'ın bilmesi yaratılmışların duyu organlarına bağlı değildir. İnsan bir şeyi hatırlayabilmek için hafızasına ihtiyaç duyarken ve unutabilirken, Allah'ın ilminde unutma veya bilgi kaybı söz konusu değildir. İnsan bir düşüncesini başkasına ulaştırmak için konuşmaya, yazmaya, sese veya başka bir iletişim aracına ihtiyaç duyarken, Allah'ın dilemesi ve yaratması herhangi bir iletişim aracına bağlı değildir.

İnsan bir şeyi kaldırmak, taşımak veya değiştirmek için fiziksel güç kullanmak zorundayken, Allah'ın yaratması fiziksel bir çabaya bağlı değildir. İnsan büyük bir işi gerçekleştirmek için başka insanların yardımına ihtiyaç duyabilirken, Allah'ın hiçbir yardımcıya, ortağa veya desteğe ihtiyacı yoktur. İnsan bir yapı meydana getirmek için usta, mühendis, araç, malzeme ve zamana ihtiyaç duyarken, gökleri, yeri ve bütün varlıkları yaratan Allah bunların hiçbirine muhtaç değildir.

İnsan hastalanabilir, güçten düşebilir ve bakıma muhtaç hale gelebilirken, Allah için hastalık, güç kaybı veya acizlik söz konusu değildir. İnsan soğuktan, sıcaktan, açlıktan, susuzluktan ve dış şartlardan etkilenirken, Allah yaratılmışlara özgü bu ihtiyaç ve etkilenmelerden münezzehtir. İnsan yaşayabilmek için barınmaya, korunmaya ve güvenliğe ihtiyaç duyarken, Allah'ın korunmaya veya sığınmaya ihtiyacı yoktur; aksine bütün varlıklar O'nun korumasına muhtaçtır. İnsan hayatını sürdürebilmek için rızka, gelire ve çeşitli imkanlara ihtiyaç duyarken, Allah hiçbir şeye muhtaç değildir; rızkı ve imkanları yaratan O'dur.

İnsan yaptığı işlerde hata yapabilir, yanılabilir ve sonradan düzeltmek zorunda kalabilirken, Allah'ın ilminde eksiklik, bilgisizlik veya yanılma yoktur. İnsan karar verirken bilmediği birçok şey bulunduğu için sonuçları öngöremeyebilirken, hiçbir ayrıntı Allah'ın ilminden gizli değildir. İnsan bir şeyi yapmak isteyip gücü yetmediği için gerçekleştiremeyebilirken, Allah'ın dilediğini yaratmasına engel olacak hiçbir güç yoktur.

İnsan hayatını sürdürebilmek için kendisinin dışında sayısız sebebe bağımlıyken, Allah hiçbir sebebe bağlı ve hiçbir varlığa muhtaç değildir; sebepleri de, sebeplerin sahip olduğu özellikleri de, bu sebepler sonucunda meydana gelen olayları da yaratan Allah'tır.

Bütün bu örnekler, **“SubhanAllah”** sözünün yalnızca Allah'ın yemediğini, içmediğini, doğmadığını veya doğurmadığını ifade eden sınırlı bir anlayıştan çok daha geniş bir anlam taşıdığını gösterir. Allah yaratılmışlara özgü her türlü ihtiyaçtan, acizlikten, sınırlılıktan, yorgunluktan, güçlükten ve noksanlıktan tamamen münezzehtir.

İnsan bunları düşündükçe kendi hayatının ne kadar çok şeye bağlı ve muhtaç olduğunu, buna karşılık Allah'ın hiçbir şeye muhtaç olmadığını ve bütün varlıkların O'na muhtaç olduğunu daha derinden kavrar. Böylece Allah'ın yüceliğine, kusursuzluğuna ve sonsuz kudretine duyduğu sevgi ve hayranlık artar; “SubhanAllah” sözünü yalnızca alışkanlıkla değil, ne söylediğini bilerek, büyük bir hayranlık ve coşkuyla Allah'ı tesbih ederek söyler.

Allah'ın Büyüklüğü Maddi ve Fiziksel Değil; İlmî, Kudreti ve Hakimiyetiyle Sonsuzdur

Allah'ın büyüklüğünden söz edildiğinde ise bu büyüklük maddî bir hacim veya fiziksel büyüklük şeklinde anlaşılmamalıdır. Allah'ın büyüklüğü, yaratılmış maddî varlıkların büyüklüğü gibi değildir. O'nun ilmi, kudreti, hakimiyeti ve yaratması sınırsızdır; ilmi ve kudreti her şeyi kuşatır.

Allah El-Kebîr'dir; mutlak büyüklük yalnızca O'na aittir. El-Azîm'dir; sonsuz derecede yüce ve büyüktür. El-Aliyy'dir; her şeyden yücedir. El-Melik'tir; bütün varlıkların ve bütün mülkûn gerçek sahibidir. El-Kadîr ve El-Muktedir'dir; her şeye gücü yetendir.

Allah El-Evvel'dir ve El-Âhir'dir. Başlangıcı ve sonu yoktur; zaman da dahil olmak üzere bütün yaratılmışları yaratan O'dur. Geçmiş, şimdi ve gelecek Allah'ın ilmindedir. El-Alîm'dir; olmuş ve olacak her şeyi eksiksiz bilendir. El-Hafîz'dir; yarattığı her şeyi bilen, koruyan ve hiçbir şeyi ilminden kaçırmayandır.

Allah El-Hâlık'tır; her şeyi yaratan O'dur. El-Kayyûm'dur; bütün varlıklar O'nun yaratmasıyla varlığını sürdürürken O hiçbir şeye muhtaç değildir. Evrenin, canlıların, insanların, her an meydana gelen olayların ve bunları meydana getiren bütün sebeplerin yaratıcısı Allah'tır. Hiçbir şey O'nun bilgisinin, kudretinin ve hakimiyetinin dışında değildir.

Dolayısıyla Allah'ın büyüklüğü yalnızca **“çok büyük”** şeklinde düşünülebilecek bir büyüklük değildir. Allah her şeyi yaratan, her şeyi bilen, her şeye gücü yeten, bütün varlıkların hakimi olan ve hiçbir şeye muhtaç olmayandır.

Mutlak Büyüklük, Güç, Üstünlük ve Hakimiyet Yalnızca Allah'a Aittir

İşte insan **“SubhanAllah”** dediğinde bütün bunları düşünmeli; Allah'ın her türlü eksiklikten uzak, kusursuz, sonsuz kudret sahibi ve bütün yaratılmışlardan üstün olduğunu bilerek O'nu tesbih etmelidir.

“**Allahu Ekber**” denildiğinde de anlatılan, Allah’ın herhangi bir maddi varlık gibi hacim bakımından büyük olması değildir. Allah her şeyden yücedir; mutlak güç ve hakimiyet yalnızca O’na aittir.

Bu gerçek günlük hayatta karşılaşılan en sıradan olaylarda dahi düşünülebilir. Örneğin insan bir odada lambanın düğmesine bastığında elektrik devresi tamamlanır, elektrik enerjisi lambaya ulaşır ve ışık o anda lambada meydana gelir. Işığın kendisi elektrik kablolarının içinde hazır halde bulunup odaya taşınmamaktadır. Elektriğin özelliklerini, kullanılan maddeleri, bunların birbirleriyle etkileşimini ve ışığın ortaya çıkmasını sağlayan bütün fizik kanunlarını yaratan Allah’tır.

Sebebi de, sebebin sahip olduğu özelliği de, o sebebin meydana getirdiği sonucu da yaratan Allah’tır.

İnsan böyle bir olaya yalnızca alışılmış ve kendiliğinden gerçekleşen teknik bir süreç gibi bakmamalıdır. Allah’ın maddeye verdiği özellikleri, koyduğu düzeni ve o anda meydana gelen yaratılışı düşünüp Allah’ın sonsuz kudretini ve hakimiyetini görmelidir.

İnsan Allah’ı bu bilinçle zikredip “**SubhanAllah**”, “**Allahu Ekber**” dediğinde, yalnızca ezberlenmiş bir sözü tekrar etmiş olmaz; Allah’ın hiçbir şeye muhtaç olmayan, her şeyi yaratan ve bütün sebepler üzerinde mutlak hakimiyet sahibi olduğunu düşünerek O’nu yüceltir.

Gerçek ve mutlak büyüklüğün yalnızca Allah’a ait olduğunu bilerek, kendi aczini ve Allah’a olan mutlak ihtiyacını bir kez daha kavrar.

Bu nedenle kendisini büyük gören, üstünlük taslayan veya sahip olduğu imkanları kendinden bilen bir insanın Allah’ın büyüklüğünü düşünmesi son derece önemlidir. İnsan, kendi aczini ve Allah’a olan mutlak ihtiyacını; aynı zamanda mutlak büyüklüğün, gücün ve hakimiyetin yalnızca Allah’a ait olduğunu kavradığında, kibir ve büyüklük duygusunun ne kadar anlamsız olduğunu da görür.

“MaşaAllah”, “Nazar Değmesin” Anlamına Gelen Bir Söz Değil; Allah’ı Anma ve Yüceltme İfadesidir

“MaşaAllah” sözü toplumda bazı kimseler tarafından yalnızca güzel bir insan, çocuk, ev veya eşya görüldüğünde, güzel bir tavırdan, başarıdan ya da sevindirici bir olaydan söz edildiğinde “nazar

değmesin” düşüncesiyle kullanılmaktadır. Zamanla bu söz, gerçek anlamı üzerinde düşünülmeden söylenen kalıplaşmış bir iltifat veya temenni ifadesine de dönüşebilmektedir.

Oysa “MaşaAllah” kelimesi, “Allah’ın dilediği olmuştur”, “Allah’ın dilediği olur” veya “Allah ne dilerse o olur” anlamını taşır. İnsan bu sözü söylediğinde, gördüğü güzelliğin, nimetin, başarının veya sanatın kendi kendine meydana gelmediğini; bütün bunları yaratanın ve o güzelliği var edenin Allah olduğunu düşünmelidir.

“MaşaAllah” kelimesinin birebir sözlük karşılığı “Allah ne güzel yaratmış” değildir. Ancak insan güzel bir varlık veya yaratılış karşısında “MaşaAllah” dediğinde, o güzelliğin Allah’ın dilemesi ve yaratmasıyla meydana geldiğini kabul etmiş olur. Bu nedenle söz, böyle bir durumda aynı zamanda “Bunu Allah ne güzel yaratmış; bu güzelliğin gerçek sahibi ve yaratıcısı Allah’tır” bilinciyle Allah’ın sanatına duyulan hayranlığı ve takdiri de ifade eder.

Bir çiçeğin renklerindeki uyum, bir insanın yüzündeki estetik mükemmellik, bir kuşun tüylerindeki ayrıntılar, bir çocuğun güzelliği, gökyüzünün ihtişamı, canlıların olağanüstü yaratılışı veya insanın karşılaştığı güzel bir ahlak ve tavır, Allah’ın yaratma sanatını düşünmesine vesile olmalıdır. İnsan bunlara baktığında yalnızca gördüğü varlığa hayran olmakla kalmamalı; onda asıl olarak o güzelliği yaratan Allah’ın benzersiz sanatını, kusursuz yaratmasını, ilmini ve kudretini görmelidir.

Bu bakış açısı ile dile getirilen “MaşaAllah” sözü, yalnızca görülen varlığa yöneltilmiş bir iltifat olmaktan çıkar; Allah’a duyulan hayranlığın, sevginin ve takdirin bir ifadesi haline gelir. İnsan Allah’ın yaratmasındaki inceliği ve kusursuzluğu gördükçe O’nun büyüklüğünü ve yüceliğini daha iyi kavrar; Allah’a olan sevgisi, bağlılığı ve hayranlığı daha da derinleşir. Böylece “MaşaAllah” sözü de insanın Allah’ı bilinçli olarak zikrettiği, O’nun sanatını takdir edip yüceliğini dile getirdiği samimi bir kulluk ifadesine dönüşür.

Kuran’da da “MaşaAllah” sözünün bu bilinçle söylenmesine dikkat çekilmektedir. Kehf Suresi’nde iki kişinin kıssası anlatılır. Bunlardan birine iki güzel bahçe ve büyük nimetler verilmiş; ancak o kişi sahip olduklarını kendisine mal ederek bunların yok olmayacağını düşünmüş ve böbürlenmiştir. Arkadaşı ise ona sahip olduğu güzelliğin ve gücün gerçek kaynağını hatırlatarak şöyle demiştir:

“Bahçene girdiğinde, ‘MaşaAllah, kuvvet ancak Allah’ın yardımıyla’dır’ deseydin ya!” (Kehf Suresi, 39)

Burada dikkat çekilen ahlak son derece önemlidir. İnsan bir güzellikle, nimetle veya kendisini hayran bırakan bir şeyle karşılaştığında bunu kendisine, başka bir insana veya maddi sebeplere bağımsız bir güç atfederek değerlendirmemeli; “MaşaAllah” diyerek nimetin Allah’ın dilemesiyle meydana geldiğini, “Lâ kuvvete illâ billâh” diyerek de gerçek gücün Allah’a ait olduğunu hatırlamalıdır. Zira Allah bu ayet ile, insanın hoşuna giden bir nimetle karşılaştığında Allah’ı anması, O’na hamdetmesi ve “MaşaAllah, lâ kuvvete illâ billâh” demeyi teşvik etmiş ve hatırlatmıştır.

Dolayısıyla “MaşaAllah” derken asıl olan yalnızca kelimeyi söylemek değil, o anda Allah’ı gerçekten hatırlamak ve anmaktır. İnsan gördüğü güzelliğin Allah’ın yaratması olduğunu düşünmeli; Allah’ın sanatına hayran olmalı, O’nun yüceliğini ve kudretini takdir etmeli ve bu hayranlığını sevgiyle dile getirmelidir.

Eğer “MaşaAllah” yalnızca alışkanlıkla, ne anlama geldiği düşünülmeden söyleniyorsa, söz ağızdan çıkmasına rağmen zihinde ve kalpte Allah hiç düşünülüyor olabilir. Böyle bir durumda kişi Allah’ın adını zikretmekte, fakat söylediği sözün Allah’la ilgili taşıdığı derin anlamdan habersiz kalmaktadır. Kelime, karşıdaki kişiye yapılan sıradan bir iltifatın, sevgi gösterisinin veya “nazar değmesin” temennisinin kalıplaşmış bir parçası haline gelebilmektedir.

Oysa “MaşaAllah”ın insana manevi derinlik kazandıran yönü, anlamının bilinerek ve Allah düşünülerek söylenmesidir. İnsan bu sözü her söylediğinde gördüğü güzelliğin gerçek sahibinin Allah olduğunu hatırlamalı; Allah’ın eşsiz yaratma sanatını, kudretini ve yüceliğini düşünüp O’na duyduğu sevgiyi, hayranlığı ve şükrü bilinçli ve samimi bir şekilde dile getirmelidir.

“İnşaAllah” Sözü, Gelecekte Olacak Her Şeyin Allah’ın Dilemesiyle Gerçekleştiği Bilinciyle Söylenmelidir

“İnşaAllah”, “Allah dilerse” anlamına gelir. Ancak bu söz de günlük hayatta çok sık kullanılmasına rağmen zaman zaman gerçek anlamı düşünülmeden söylenen kalıplaşmış bir ifadeye dönüşebilmektedir.

Oysa insan “İnşaAllah” dediğinde, gelecekte yapmayı düşündüğü veya gerçekleşmesini istediği bir şeyin kendi iradesine, gücüne ve imkanlarına bağlı olmadığını; her şeyin Allah’ın dilemesiyle gerçekleştiğini bilerek söylemelidir.

İnsan plan yapabilir, çalışabilir, tedbir alabilir ve bir şeyi gerçekleştirmek için bütün imkanlarını kullanabilir. Ancak gelecekte ne olacağını kesin olarak bilemez. Kendi sağlığından, sahip olduğu imkanların devam edip etmeyeceğine; karşılaşacağı şartlardan, meydana gelecek olaylara kadar hiçbir şeyi bütünüyle kontrol edemez. Geleceği bilen, bütün sebepleri yaratan ve sonucu meydana getiren Allah’tır.

Kuran’da da bu konuda açık bir hatırlatma yapılmaktadır:

“Hiçbir şey için, ‘Ben bunu yarın mutlaka yapacağım’ deme. Ancak ‘Allah dilerse’ de. Unuttuğun zaman Rabbini zikret ve de ki: ‘Umulur ki, Rabbim beni bundan daha yakın bir başarıya yöneltip-iletir.’” (Kehf Suresi, 23–24)

Bu ayetle insanın geleceğe ilişkin konuşurken kendi gücünü ve iradesini mutlak görmemesi, Allah’ın dilemesini unutmaması öğütlenmektedir.

Dolayısıyla “İnşaAllah”, yalnızca gelecekle ilgili bir cümlenin sonuna eklenen geleneksel bir söz değildir. İnsan bu sözü söylediğinde, Allah’ın geleceği bildiğini, bütün olayların O’nun bilgisi ve hakimiyeti altında olduğunu, kendisinin ise Allah’a muhtaç ve sınırlı bir varlık olduğunu hatırlamalıdır.

Bu bilinç insanda acziyet duygusunu, yani insanın kendi gücünün, bilgisinin ve imkanlarının sınırlı olduğunu; her an Allah’a muhtaç bulunduğunu fark etmesini güçlendirir. Buradaki acziyet, bir eksiklik veya değersizlik değil; kulun kendi konumunu doğru kavraması, Allah’ın sonsuz kudreti karşısında haddini bilmesi ve O’na samimiyetle yönelmesi bakımından güzel ve önemli bir kulluk özelliğidir.

Bu anlayış aynı zamanda insanın Allah’a güvenini, teslimiyetini ve yakınlığını da derinleştirir. İnsan elinden geleni yaptıktan sonra sonucu Allah’a bırakır; Allah’ın kendisi için neyin hayırlı olduğunu en iyi bildiğine güvenerek O’na teslim olur.

Bu nedenle “İnşaAllah” derken insanın kalbinde yalnızca “umarım olur” şeklinde belirsiz bir temenni bulunmamalıdır. Bu söz, “Ben isterim, çalışırım ve elimden geleni yaparım; fakat sonucu yaratan Allah’tır. Allah dilerse gerçekleşir” bilinciyle söylenmelidir.

Aksi halde “İnşaAllah” da diğer zikirler gibi anlamı düşünülmeden kullanılan bir ağız alışkanlığına dönüşebilir. İnsan Allah’ın adını söylemesine rağmen, o anda Allah’ın iradesini, kudretini ve kendisinin O’na olan ihtiyacını hiç düşünmüyor olabilir.

Oysa anlamı bilinerek söylendiğinde “İnşaAllah”, insanın Allah’ın sonsuz ilmine ve kudretine duyduğu güveni, O’na olan teslimiyetini ve bağlılığını ifade eden çok derin bir sözdür. İnsan bu sözü bilinçli şekilde söylediğinde, geleceğin Allah’ın bilgisi ve hakimiyeti altında olduğunu gönülden tasdik etmiş olur.

Namazda Okunan Surelerin Anlamı da Bilinmelidir

Namaz, insanın Allah’a yöneldiği; kendi aczini, Allah’a olan ihtiyacını düşündüğü; Allah’ı övdüğü, yücelttiği, O’na sevgisini ve bağlılığını gösterdiği çok önemli bir ibadettir. Bu nedenle namaz sırasında söylenen sözlerin ve okunan surelerin anlamlarının bilinmesi, ibadetin bilinçli ve samimi şekilde yerine getirilebilmesi için son derece önemlidir.

Ancak birçok insan yıllardır namaz sırasında aynı sureleri okumakta, buna rağmen okuduğu ayetlerin Türkçe anlamını hiç bilmemektedir.

Örneğin namazlarda sıklıkla okunan Tebbet Suresi, Ebu Leheb ve eşinden söz eden ve onların Allah’a ve Peygamberimize karşı yürüttükleri düşmanlığı ve bunun sonucunda karşılaştıkları akıbeti bildiren bir suredir. Surenin beş ayetinin Türkçe anlamı şöyledir:

“Ebu Leheb’in iki eli kurusun; kendisi de helak oldu. Serveti ve elde ettikleri ona yarar sağlamadı. O, alevlerle dolu bir ateşe girecek. Odun taşıyan eşi de. Onun boynunda, bükülmüş liflerden bir ip bulunacak.” (Tebbet Suresi, 1–5)

Dolayısıyla bu surede doğrudan Allah’ı öven veya Allah’ın yüceliğini ifade eden ayetler yer almamaktadır. Sure, belirli kişiler ve tarihi olaylar hakkında Allah’ın bildirdiği hükümleri

içermektedir. Bu kişiler üzerinden inkarın ve Allah'a karşı düşmanlığın sonucu bildirilmekte; aynı zamanda malın, servetin ve dünyevi kazancın insanı Allah'ın hükmünden ve azabından kurtaramayacağı konusunda bütün insanlara yönelik bir uyarı taşımaktadır.

Elbette Kuran'ın her ayeti çok değerlidir ve derin anlamlar taşır. İnsan Kuran'ın her bir ayetini anlamını bilerek ve üzerinde düşünerek okuduğunda manevi olarak çok istifade eder; bu tefekkür gücünün ve imanının derinleşmesine vesile olur.

Namazda Kuran'dan farklı sureler okunabilir. Burada üzerinde durulan husus Tebbet Suresi'nin okunmaması değil; kişinin hangi sureyi okuyorsa onun anlamını bilmesi ve ayetler üzerinde düşünmesidir. Kişinin anlamını bilmediği Arapça kelimeleri yalnızca ezberden tekrarlayarak, ne söylediğinin farkında olmadan ibadetini yerine getirmesi, Allah'a kulluk etme bilinci ve tefekkür anlayışıyla bağdaşmamaktadır.

Bununla birlikte, namazın Allah'a yönelme ve O'nu yüceltme amacı taşıyan bir ibadet olduğu dikkate alındığında, Allah'ın yüceliğini, kudretini ve güzel sıfatlarını dile getiren ayet, zikir ve sözlerin özellikle tercih edilmesi daha uygundur.

Tebbet Suresi'ni okuyorsa bunun Ebu Leheb ve eşi hakkında olduğunu bilmeli; Fatiha Suresi'ni okuyorsa Allah'a hamd ettiğini ve O'ndan doğru yola iletmeyi istediğini bilmeli; İhlas Suresi'ni okuyorsa Allah'ın birliğini, eşsizliğini ve hiçbir varlığa muhtaç olmadığını ifade ettiğini anlamalı ve okuduğu ayetleri düşünerek söylemelidir.

Namaz insanın söylediği kelimelerden habersiz olduğu mekanik bir tekrar değil, Allah'a duyduğu derin sevgiyle, ne söylediğini bilerek, düşünerek ve hissederek yerine getirdiği bilinçli bir ibadet olmalıdır.

Namaz, insanın Allah'a olan sevgisini, saygısını, bağlılığını ve hayranlığını içtenlikle dile getirdiği; O'nun büyüklüğünü, yüceliğini, sonsuz ilmini, aklını, hikmetini ve kudretini, eşsiz güzelliğindeki ahlakını, merhametini, şefkatini ve rahmetini düşünerek O'na yöneldiği bir ibadettir. İnsan bunları dile getirirken hem Allah'a kalbindeki duyguları ifade eder hem de bu gerçekleri kendisine de yeniden hatırlatır, her birini gönülden bir kez daha tasdik eder.

Zikir, Anlamı Bilinmeden Tekrarlanan Kelimelerden İbaret Olmamalıdır

Allah'ın isimlerini ve Allah'ı anmak için kullanılan sözleri zikretmek son derece güzel bir ibadettir. Ancak zikrin insanda oluşturacağı manevi derinlik, söylenen sözlerin anlamlarının bilinmesi, düşünülmesi ve Allah'ın o isim ve sıfatlarla tanınmasıyla mümkün olur.

Allah'ın Rahman (rahmeti her şeyi kuşatan), Rahim (çok merhamet eden), Hakîm (sonsuz hikmet sahibi), Adl (mutlak adalet sahibi), Vedud (çok seven ve sevgisi sonsuz olan), Gaffar (çok bağışlayan), Hâlık (her şeyi yaratan) ve diğer güzel isimlerinin ne ifade ettiğini öğrenmek, insanın Allah'ı daha yakından tanımasına vesile olur. İnsan Allah'ın rahmetini, adaletini, sevgisini, bağışlayıcılığını, yaratma sanatını ve hikmetini bu isimlerin anlamları üzerinden düşündükçe Allah'a duyduğu sevgi, hayranlık, güven ve teslimiyet de derinleşir.

Bu nedenle Müslümanın amacı yalnızca çok sayıda zikir kelimesi söylemek veya Allah'ın isimlerini ezberden tekrar etmek değil; her bir ismin ve zikrin anlamı üzerinde düşünerek, söylediği her kelimeyle Allah'ı daha iyi tanımak, O'nun sıfatlarını kavramak ve O'na olan sevgisini bilinçli ve samimi bir şekilde yaşamaktır.

Sonuç

Allah'ı zikretmek, Allah'ın isimlerini anmak ve namazda Allah'a yönelmek, yalnızca dille gerçekleştirilen şekli uygulamalar değildir.

İnsan ne söylediğini bilmeli, söylediği sözün anlamını düşünmeli ve Allah'ı o anlam üzerinden tanıyıp yüceltmelidir.

“SubhanAllah” derken Allah'ın her türlü eksiklikten uzak, kusursuz ve sonsuz kudret sahibi olduğunu; **“Allahu Ekber”** derken mutlak büyüklüğün, gücün ve hakimiyetin yalnızca Allah'a ait olduğunu; **“MaşaAllah”** derken gördüğü güzelliğin, nimetin ve sanatın gerçek sahibinin Allah olduğunu; **“İnşaAllah”** derken ise gelecekte gerçekleşecek her şeyin Allah'ın dilemesi, bilgisi ve hakimiyeti altında olduğunu düşünmelidir.

Aynı şekilde namazda söylediği sözlerin ve okuduğu ayetlerin anlamlarını bilmeli; bunları yalnızca ezberden tekrar etmek yerine Allah'ın huzurunda bulunduğunun bilinciyle, O'na duyduğu sevgiyi,

bağlılığı, hayranlığı ve teslimiyeti içtenlikle ifade ederek ibadet etmelidir.

Allah'ı anmanın özü; anlamını bilmeden kelimeleri tekrarlamak değil, Allah'ı tanımak, O'nun sonsuz büyüklüğünü, kudretini, rahmetini ve eşsiz yaratma sanatını düşünmek; insanın kendi aczini ve Allah'a olan mutlak ihtiyacını fark ederek O'na derin bir sevgi, hayranlık ve samimiyetle yönelmesidir. Zikir ancak bu bilinçle yapıldığında, yalnızca dilde kalan bir söz olmaktan çıkar; insanın Allah'a olan sevgisini derinleştiren, imanını güçlendiren ve O'na yakınlığını artıran gerçek bir kulluk haline gelir.

<https://www.harunyahya.info/makaleler/Allah-in-isimlerinin-zikirlerin-ve-namazda-okunan-ayetlerin-anlamini-bilmenin-onemi>